

*Велько Турањанин, студент докторских студија
Правног факултета у Крагујевцу*

ПОМАГАЊЕ У ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНОГ ДЈЕЛА У СРПСКОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ

Сажетак: Аутор у раду обрађује питање помагања у извршењу кривичног дјела, дајући његове основне карактеристике, те презентује актуелно стање у области са освртом на судску праксу. Кривичноправна теорија и пракса су сагласне у тумачењу одредби Кривичног законика које регулишу помагање у извршењу кривичног дјела. Кривично дјело као прозивноправно, у закону предвиђено скривљено понашање јесте понашање субјекта који се јавља као учинилац кривичног дјела, а то је најчешће појединац. Али, у све бржем и разноврснијем врлогу живота данас, све више кривичних дјела бива извршено од стране више лица, што представља далеко ојаснији вид криминалитета него када је кривично дјело извршено од стране једног лица. Када је кривично дјело резултат дјеловања више лица, тада је ријеч о саучесништву, чију врсту представља помагање у извршењу кривичног дјела. У раду аутор истражује битне одреднице теоријских схватања о помагању, почев од појма, елемената и врста помагања до ситуација помагања и продуженог помагања. На крају аутор даје крајак преглед саучесништва малолетника у пракси, у покушају изражења помагања малолетника у судској пракси.

Кључне ријечи: помагање, саучесништво, врсте, малолетници

УВОД

Савремено доба обилује криминалитетом. Чињеница је да се друштво тешко бори са њим. Упркос великим напорима и техничким достигнућима, борба је све тежа и тежа. Управо иста та техничка средства су доступ-

на и криминалцима, који, на жалост, знају да је употребе за своје потребе. Технолошки напредак представља и напредак криминалитета. Довољно је као примјер навести напредак компјутерске и интернет технологије. С друге стране, криминалци су све препреденији и неухватљивији. Кривична дјела, далеко у мањој мјери него икада, врши појединац. Све је више организованих удружења и група које се баве вршењем кривичних дјела. Односно, феномен саучесништва је заступљенији него икада.

Управо институтом саучесништва и ми ћемо се бавити у овом раду. Тачније, једним његовим обликом, а то је помагање. Саучесништво је познато од давнина, од појаве првих законика до данашњих дана. Начин његовог дефинисања кроз законике се мијењао, као и појавни облици саучесништва. Од давнина је познато и подстрекавање и помагање. Најранији законици су покушавали да их дефинишу, и да одреде ситуације у којима ће се они јављати. Као што ћемо видјети, савремено законодавство одустаје од овакве технике набрајања, и само примјера ради наводи такве ситуације. Иако је постојао до недавно, облик саучесништва под називом организовање злочиначких удружења више не фигурише као институт Општег дијела кривичног права, односно као облик саучесништва. Он се данас регулише у Посебном дијелу кривичног права, кроз поједина кривична дјела.

У овом раду ми ћемо се бавити само помагањем као обликом саучесништва. Помагање представља један сегмент саучесништва, једна врста која се према саучесништву односи као дио према цјелини. У теорији и пракси, помагање се сматра најлакшим обликом саучесништва, што је видљиво и из законских рјешења. Међутим, иако је најлакши, то не значи у исто вријеме и да је безначајан. Напротив. Дјелатност помагача у извршењу кривичног дјела је од великог значаја за извршиоца, код кога је већ формирана воља за његовим извршењем, па му помагач својим радњама олакшава извршење.

1. Појам помагања

Кривични законик Србије¹ регулише појам помагања у чл. 35. који гласи:

Ко другом помоћне у извршењу кривичног дјела, казниће се казном прописаном за то кривично дјело, или ублаженом казном. Као помагање у извршењу кривичног дјела сматра се нарочито: давање савјета или упућивања како да се изврши кривично дјело, савлањање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дјела, стварање услова или олакшавање прејрека за извршење кривичног дјела, као и унапријед обећано при-

¹ „Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05, 107/05 и 72/09 (у даљем тексту КЗС)

кривање кривичног дјела, учиниоца, средстава којима је кривично дјело извршено, предмета кривичног дјела или предмета прибављених кривичним дјелом.

Помагање представља најлакши облик саучесништва, ако то уопште можемо рећи, свјесни свеколике опасности које носи овај ни мало безазле-ни облик саучесништва. Ни сам значај помагања није ништа мањи него код другог облика саучеништва у ужем смислу, подстрекавања, иако се сматра лакшим обликом. Дефиниције помагања су мање-више исте. Тако, под помагањем се подразумјева умишљајно доприношење једном лицу да изврши одређено кривично дјело, односно, означава умишљајно омогућавање једном лицу да изврши одређено кривично дјело². Или, под помагањем се подразумјева умишљајно доприношење једном одређеном лицу да изврши конкретно одређено кривично дјело³. Помагање је облик саучесништва у ужем смислу код кога се са умишљајем доприноси извршењу кривичног дјела⁴. Затим, помагање је умишљајно доприношење неком лицу да изврши одређено кривично дјело⁵. Или, помагање је предузимање такве радње којом се са умишљајем доприноси извршењу противправне радње другог лица, са којом радњом ово лице остварује обиљежја бића неког кривичног дјела⁶. Или, помагање је умишљајно предузимање радње којом се доприноси учинитељу да учини одређено кривично дјело⁷.

Као што из наведеног примјећујемо, све наведене дефиниције се, у већој или мањој мјери, свODE на законску дефиницију. Од свих облика саучесништва, помагање је најраспрострањенији. Обухвата огроман број појавних облика, и КЗС даје само примјера ради неколико облика. Избјегава лимитативно набрајање, јер је живот инвентивнији од сваког законодавца, и практично је непредвидив број, као и врсте, појавних облика помагања. У пракси, то се ријешава од случаја до случаја.

Помагање се, углавном, дефинише преко доприношења кривичном дјелу. **Под доприношењем се подразумјева дјелатност помагача управљена на омогућавање радње извршења кривичног дјела, или на стварање услова да се предузетом радњом од стране учиниоца оствари последица кривичног дјела**⁸. Тако, оптужена је допринјела извршењу кривичног дјела од стране оптуженог на тај начин што је оборила оштећену на земљу а за-

² Чејовић, Б., *Кривично право – општи део*, Београд, 2002, стр. 384

³ Нешић, Љ., *Кривично право – општи део*, Београд, 1985, стр. 127

⁴ Стојановић, З., *Коментар Кривичног законика*, Београд, 2007, стр. 160

⁵ Радовановић, М., *Кривично право СФРЈ – општи део*, Београд, 1975, стр. 228

⁶ Szentić, N., Stajić, A., Lazarević, Lj., *Krivično pravo SFRJ – opšti deo*, Beograd, str. 288

⁷ Petrović, B., Jovašević, D., *Krivično pravo Bosne i Hercegovine – opći dio*, Sarajevo, 2005, str. 266

⁸ Радовановић, М., *Нав. дјело*, стр. 230

тим је држала за једну руку док је оптужени над њом вршио обљубу. Будући да је била свјесна шта чини, и ишла за тим да помогне оптуженом да изврши обљубу над оштећеном, односно дјеловала је са умишљајем, стекли су се сви законски услови да би била проглашена за помагача у извршењу кривичног дјела⁹. Помагач не смије директно учествовати у извршењу кривичног дјела. У супротном, радиће се о саизвршилаштву. С друге стране, помагач не смије да наводи на извршење кривичног дјела, јер ће се радити о подстрекавању. Намјера да се изврши кривично дјело већ мора бити формирана код потенцијалног учиниоца. Помагач њему само омогућава или олакшава извршење кривичног дјела, он није његов идејни творац. Помагање не мора бити услов за остварење кривичног дјела у смислу формуле *condition sine qua non*. Од помагача се једино тражи ефикасно подупирање, подржавање и унапређивање главног дјела. Другим ријечима, вриједност помагања се открива тек уколико је дјелотворно пружање помоћи потврђено у резултату. Ако то није случај, ако се ова дјелатност не појављује као подршка једном дјелу, радиће се о покушају помагања или о неуспјелом помагању¹⁰.

Помагач своју активност предузима прије извршења или у току извршења кривичног дјела, након што је учинилац већ чврсто формирао своју вољу за његовим извршењем. Раније наше кривично законодавство допуштало је могућност помагања и након извршења кривичног дјела, што је схватање које је данас напуштено. КЗС допушта један изузетак у овом правцу - када је та помоћ унапријед обећана. На примјер, лице је умишљајно помогло оптуженима у извршењу кривичног дјела тешке крађе на тај начин што су одузета возила довозила у његову аутофарбарску радњу, јер су са њим унапријед постигли договор да ће он преузимати сва одузета возила и потом их продавати уз прибављање противправне имовинске користи диобом новца од продаје¹¹. Или, када је утврђено да је учинилац, као приватни занатлија, аутомеханичар, обавјестио лица која су се бавила скидањем дијелова аутомобила са туђих кола да ће до њих увијек откупљивати те дијелове, пошто остваре противправно присвајање, у његовој дјелатности остварена су законска обиљежја помагања у кривичном дјелу крађе¹². Управо то обећање је представљало додатни подстрек, психичко ојачавање учиниоца да изврши планирано кривично дјело.

⁹ Пресуда Врховног суда Војводине Кж. 852/70 од 22. 01. 1971. године, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

¹⁰ Петровић, Д., *Помагање као облик саучесништва*, Београд, 1994, стр. 51

¹¹ Пресуда Врховног суда Србије Кж. 2018/98 од 16. новембра 2000. године и пресуда Окружног суда у Београду К. 116/98 од 30. јуна 1998. године, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

¹² Пресуда Врховног суда Србије Кжм. 391/74, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

Постоји више врста помагања. У литератури се издвајају: психичко и физичко помагање, непосредно и посредно помагање, позитивно и негативно помагање, претходно и истовремено помагање. Помагање се врши према одређеном лицу и према одређеном кривичном дјелу, а неопходно је и постојање умишљаја код помагача. У погледу кривичне одговорности, помагач одговара у границама свог умишљаја, а ако је кривично дјело остало у покушају, помагач ће се казнити за покушај.

Овдје смо покушали да прикажемо појам и неке основне карактеристике интитута помагања. Сада ћемо се посветити његовој детаљнијој разради.

2. Елементи помагања

Као што смо навели, помагање представља умишљајно доприношење извршењу кривичног дјела. Да би оно постојало неопходно је да садржи одређене елементе, односно услове. Можемо да издвојимо четири таква елемента:

1. да постоји радња помагања;
2. да се помагање односи на одређено лице;
3. да се помагање односи на одређено кривично дјело и
4. да постоји умишљај помагача.

Помагање, прије свега, представља **доприношење** извршењу кривичног дјела. Допринос мора бити у узрочној вези са извршеним кривичним дјелом. Није од значаја у којој мјери је помагач заиста допринјео извршењу кривичног дјела. Радња помагања не мора бити ни неопходан услов (*condition sine qua non*) за извршење кривичног дјела. Није нужно да је ријеч о таквом доприносу без којег кривично дјело ни у ком случају не би могло бити извршено. Међутим, помагач мора својим ангажовањем да утиче на цјелокупни ток догађаја, тако да омогућава или олакшава извршиоцу да предузетом радњом проузрокује забрањену последицу. Његово помагање мора бити дјелотворно, или ће се у супротном радити о покушају помагања или о неуспјелом помагању¹³. Сасвим је довољно да је помагање довело и само до мањих модификација у радњи извршења, односно начину остварења кривичног дјела. Нпр. кад извршиоцу крађе неко придржава љестве да би ушао у стан, иако би овај могао да те љестве причврсти и на неки други начин¹⁴.

Помагање се може извршити на различите начине. Умјесто да се тежи лимитативном набрајању, што је немогуће, у законима се наводи само неколико облика помагања, а тиме су обухваћени и сви остали облици који се по-

¹³ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 74

¹⁴ Стојановић, З., *Коментар...*, стр. 160

јаве у животу. У таквој ситуацији, анализом сваког конкретног случаја има се процјенити колико радња заиста потпомаже, омогућује и олакшава извршење кривичног дјела¹⁵. И КЗС избјегава таксативно набрајање, те сматра да се под помагањем подразумјева **нарочито** давање савјета или упутстава како да се изврши кривично дјело, стављање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дјела, стварање услова или отклањање препрека за извршење кривичног дјела, као и унапријед обећано прикривање кривичног дјела, учиниоца, средстава којима је кривично дјело извршено, трагова кривичног дјела или предмета прибављених кривичним дјелом. Било који облик помагања да је у питању, не смије улазити у саму радњу извршења. Другачије речено, помагач не смије узети учешће у односној радњи извршења. Дјелатности које чине помоћ налазе се изван круга радњи извршења¹⁶.

У пракси се јављају случајеви да саизвршилац одради неке припремне радње за извршење кривичног дјела, а касније одустане од извршења. На који начин третирати ове припремне радње? Очигледно је да се не ради о саизвршилаштву, јер није дошло до извршења радње од стране одусталог саизвршиоца. Овакве ситуације се рјешавају кроз институт помагања, јер остварене припремне радње представљају помоћ пружену потенцијалном извршиоцу кривичног дјела. У судској пракси преовладава схватање да и само присуство на мјесту извршења кривичног дјела представља радњу помагања. Овакав став проистиче из тога што је присуство помагача психолошка помоћ извршиоцу, он је тиме психички ојачан и још одлучнији да изврши конкретно кривично дјело.

На крају разматрања о радњи, још мало ћемо размотрити допринос извршењу кривичног дјела. Навели смо да величина доприноса није битна за постојање помагања. Допринос може бити и минималан, али је битно да у том моменту олакшава извршиоцу да изврши конкретно кривично дјело. Међутим, ако није битна величина доприноса за постојање помагања, то у исто вријеме не значи да величина доприноса није од значаја код одмеравања казне. Напротив. Управо код одмеравања казне она долази до изражаја и игра улогу у висини казне помагачу.

Други елемент помагања јесте да се **помагање врши у односу на одређено лице**. Помагач мора бити свјестан коме помаже. Он не мора лично да познаје извршиоца, довољно је да може да закључи ком лицу то чини, или да познаје круг лица из којег извршилац потиче¹⁷. То је фактичко пи-

¹⁵ Пресуда Врховног суда Србије Кж. 1528/00 од 12. септембра 2000. године и Пресуда Оштинског суда у Обреновцу К. 91/00 од 04. априла 2000. године, објављена у: Симић, И., *Збирка судских одлука из кривичноправне мајерије*, трећа књига, Београд, 2003, стр. 25

¹⁶ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 74

¹⁷ Нешић, Ј., *Нав. дјело*, стр. 128

тање које суд мора да утврђује у сваком конкретном случају¹⁸. Неће постојати помагање уколико се помаже неком сасвим неодређеном лицу. Другим ријечима, лице коме се помаже мора бити одређено или одредиво. Ово тим прије добија на потврди ако се вратимо на опште услове за постојање саучесништва. Један од тих услова тиче се управо свијести о заједничком дјеловању, односно да заједничком акцијом са другим лицима проузрокују забрањену последицу. За постојање саучесништва неопходно је да саизвршиоци знају један за другог, а саучесници за извршиоца. Помагач мора да зна да ће одређено лице извршити кривично дјело, и да му он својим радњама у томе помаже, при чему није неопходно да га познаје лично. И судска пракса се у низу својих одлука изјашњава у том правцу. Са друге стране, извршилац уопште не мора да зна да му је при извршењу кривичног дјела пружена помоћ. За појам помагача то је ирелевантно¹⁹.

Трећи елемент јесте да се **помагање односи на одређено кривично дјело**. Помагач треба да је свјестан да својом дјелатношћу помаже извршење одређеног кривичног дјела. Помоћ може бити пружена на различите начине, прије извршења кривичног дјела или у току њега. Може бити пружена и накнадно, под условом да је унапријед обећана. Свијест помагача треба да обухвата све стварне околности кривичног дјела у коме помаже, искључујући њихове конкретне модалитете. Помагачу морају бити позната основна обиљежја дјела, тј. радња кривичног дјела, последица кривичног дјела, као и узрочни однос међу њима²⁰, док не мора да познаје неке друге елементе, као што је средство извршења кривичног дјела, или начин његовог извршења. С друге стране, када се одвојено суди помагачу, у пресуди којом се окривљени оглашава кривим мора се утврдити кривично дјело у коме је извршено помагање. Саме по себи, радње помагања не представљају кривично дјело, јер њихова посебна обележја нису прописана ни у посебном дијелу кривичног закона, услед чега су оне кривичноправно релевантне само ако доприносе извршењу кривичног дјела. Међутим, чињеница да према учиниоцу кривичног дјела није покренут кривични поступак не значи да његов помагач није извршио кривично дјело, па се стога не искључује могућност да се против помагача покрене кривични поступак²¹. У случају да се одвојено суди помагачу, у изреци пресуде којом се помагач оглашава кривим мора се утврдити

¹⁸ Чејовић, Б., *Кривично право – општи и посебни део*, Београд, 2006, стр. 300

¹⁹ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 86

²⁰ *Ibidem*

²¹ *Решење Врховног суда Србије Кжм. 16/03 од 23. јуна 2003. године и Решење Окружне судије у Београду Ким. 79/03 од 12. јуна 2003. године*, објављена у: Симић, И., Трешњев, А., *Збирка судских одлука из кривичноправне материје*, шеста књига, Београд, 2005, стр. 26

кривично дјело које је извршио учинилац, да би се на основу тога могло утврдити да су радње помагања допринјеле извршењу кривичног дјела, зато што од постојања овога доприноса зависи кривичноправна релевантност помагања. Конкретан допринос радњи помагања у извршењу кривичног дјела мора се посебно утврдити само ако се у изреци осуде утврде начин извршења кривичног дјела које је извршио учинилац, јер се само на основу односа између извршења кривичног дјела и радњи које представљају помагање може утврдити да ли је, и колико је помагање допринјело извршењу одређеног кривичног дјела. Даља последица овога је да се у осуди помагача морају утврдити конкретна објективна обиљежја кривичног дјела које је извршио учинилац, јер без овога је осуда донијета на основу непотпуно утврђеног чињеничног стања повредом кривичног закона зато што се због недостатака ових одлучних чињеница не би могло утврдити да је извршено и помагање²².

Као што је речено, помагање мора да се односи на одређено кривично дјело. Уколико се помагање односи на извршење било ког, неодређеног кривичног дјела, неће постојати помагање као облик саучесништва. У овом случају помагач ће, уколико су за то испуњени услови, одговарати за неко друго, самостално кривично дјело, али само ако је то кривично дјело као самостално предвиђено у закону (нпр. кривично дјело израђивања и набављања оружја и средстава намјењених за извршење кривичног дјела из члана 347. КЗС)²³. Исто тако, може да се деси случај да помагач помаже извршење једног кривичног дјела, а извршилац изврши неко сасвим друго. Као што из ових излагања слиједи, кривична одговорност зависиће од остварења конкретног кривичног дјела.

Конечно, четврти елемент без којег нема помагања јесте **умишљај**. Помагање се састоји у умишљајном пружању помоћи другог лица у извршењу кривичног дјела. Другим ријечима, помагање **мора** бити учињено са умишљајем. На примјер, када лице приђе оштећеном са леђа и обухвати га са обје руке, блокирајући му руке и врат, док га друга двојица туку, он се јавља као помагач, јер је са умишљајем помогао другој двојници у извршењу кривичног дјела²⁴. Помагање учињено из нехата није кривично правно релевантно, односно не подлијеже кривичној одговорности ни кажњиво-

²² *Правни сѝав Кривичног одјељења Врховног суда Војводине заузет на сједници Одјељења одржаног 25. јануара 1982. године*, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

²³ Чејовић, Б., *Кривично право – ошћин део*, Београд, 2002, стр. 387

²⁴ *Пресуда Округног суда у Београду Кж. 711/06 од 12. априла 2006. године и пресуда Четирићког ошћинског суда у Београду К. 454/04 од 26. децембра 2005. године*, објављена у: Симић И., Трешњев А., *Збирка судских одлука из кривичноправне материје*, седма књига, Београд, 2006, стр. 38

сти²⁵. Умишљај може бити директни и евентуални. Кривично дјело је учињено са директним умишљајем када је учинилац био свјестан свог дјела и када је хтио његово извршење. Кривично дјело је учињено са евентуалним умишљајем када је учинилац био свјестан да улијед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена последица, па је пристао на њено наступање. Пренесено на терен помагања, директан умишљај ће постојати уколико помагач жели да својом радњом допринесе извршењу кривичног дјела од стране извршиоца истог. Евентуални умишљај ће постојати уколико је помагач свјестан могућности да ће својом радњом допринијети помогнутом лицу у извршењу кривичног дјела, па пристаје на то доприношење, као и у случају да помагач жели да допринесе радњи извршиоца, те предвиђа могућност да том радњом буде остварено одређено кривично дјело, па пристаје на ту могућност²⁶.

Умишљај треба да садржи свијест о свим стварним околностима кривичног дјела за које се врши помагање. Међутим, не тражи се њихова детаљна конкретизација као код извршиоца²⁷. Умишљај помагача обухвата, поред чињенице да својим радњама доприноси извршењу кривичног дјела, и све битне елементе тог кривичног дјела, али не мора да обухвата појединости у погледу начина, времена, мјеста, средстава извршења и др., осим у случају када је то битно обиљежје кривичног дјела²⁸. Тако, лице је с умишљајем помогло окривљеном у извршењу кривичног дјела, тако што му је ставио на располагање за превоз своје возило у чијим шупљинама је овај сакрио 2200 паклица страних цигара без акцизних маркица које су биле намијењене продаји²⁹.

Према мишљењу Телнова, умишљај помагача обухвата:

1. свијест о стварним околностима злочина извршеног његовим садејством;

2. свијест о томе да се указује помоћ одређеном лицу;

3. предвиђање општег криминалног резултата и

4. хтјење тог резултата³⁰.

Умишљај треба разликовати од свијести о заједничкој сарадњи као и од намјере, као обиљежја бића кривичног дјела. Умишљај није исто што и

²⁵ Нешић, Љ., *Нав. дјело*, стр. 128

²⁶ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 88

²⁷ Радовановић, М., *Нав. дјело*, стр. 230

²⁸ Стојановић, З., *Коментар...*, стр. 162

²⁹ *Пресуда Окружног суда у Београду Кж. 1288/04 од 20. маја 2004. године и пресуда Четвртог оштинског суда у Београду К. 1063/03 од 10. новембра 2003. године*, објављена у: Симић И., Трешњев А., *Збирка судских одлука из кривичноправне мајерије*, едма књига, Београд, 2006, стр. 38

³⁰ Наведено према: Петровић, Д., *Помагање као облик саучесништва*, стр. 89

свијест о заједничкој сарадњи. Свијест о заједничкој сарадњи је општи елемент саучесништва, који се одређује уопштено за све саучеснике. Насупрот томе, умишљај се одређује за сваког од учесника у кривичном дјелу појединачно. Иако су то два различита појма, у пракси се итекако преплићу један са другим. Умишљај се разликује и од намјере. Намјера је управљеност радње ка остварењу циља чија представа дјелује као покретач радње. Код неких кривичних дјела намјера се изричито тражи, док је код неких довољан и умишљај. Уколико закон одређује намјеру као обиљежје бића кривичног дјела, онда та намјера не мора постојати и код помагача, већ је довољно да постоји код извршиоца и да је помагач знао за њу³¹.

У извршењу кривичног дјела могуће је више комбинација умишљаја извршиоца и помагача, и самим тим, и више ситуација.

1. *Извршилац и помагач ѿосићујају са умишљајем.* Ова комбинација представља класичну форму, у пракси најчешће заступљену. Пошто обојица поступају са умишљајем, нема сумње у њихову кривичну одговорност и кажњивост.

2. *Извршилац ѿосићуја из нехата, а помагач са умишљајем.* Ово је ситуација у којој је кривично дјело извршено из нехата, али је зато помагач поступао са умишљајем. Чињеница да је извршилац извршио кривично дјело из нехата нема утицаја на кривичну одговорност помагача, јер је за постојање те одговорности довољно да је извршилац предузео противправну радњу за коју законик предвиђа прописану казну (теорија лимитиране акцесорности).

3. *Извршилац ѿосићуја са умишљајем, а помагач из нехата.* По КЗС, помагање мора бити извршено са умишљајем. У супротном, не постоји помагање као облик саучесништва.

4. *Извршилац и помагач ѿосићујају из нехата.* Ово је иста ситуација као у претходном случају, с тим што овдје поготово нема помагања као облика саучесништва. Да поновимо још једном, да би постојало помагање као облик саучесништва, помагач **мора** поступати са умишљајем.

3. Врсте помагања

Постоји велики број начина којима помагач може помоћи извршиоцу у извршењу његовог кривичног дјела. Њихов број и врсте варирају од аутора до аутора. Можемо рећи да у савременом кривичном праву, зависно од критеријума по којем се подјела врши, постоје четири врсте помагања:

1. према начину, односно карактеру дјелатности којим се помагање врши, помагање може бити физичко (материјално) и психичко (интелектуално);

³¹ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 89

2. према начину пружања помоћи, помагање може бити непосредно и посредно;
3. према врсти радње којом се помагање врши, може бити позитивно и негативно и
4. према времену када се помагање врши, може бити претходно и истовремено.

3.1. Физичко и психичко помагање.

Физичко помагање је оно помагање које се састоји у предузимању дјелатности које су физичког карактера, односно физичке природе³². То је физички ефективни допринос извршењу кривичног дјела³³. Ово помагање се може остварити на различите начине. КЗС набраја неке видове физичког помагања, као што је стављање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дјела, или отклањање препрека за извршење кривичног дјела. На примјер, учинилац је са умишљајом помогао другооптуженом да изврши кривично дјело тешке крађе на тај начин што му је дао пајсер са којим је другооптужени извршио разваљивање улазних врата на радњи оштећеног, након чега је из радње однио разне ствари. У овако утврђеном чињеничном стању постоје сва обиљежја кривичног дјела тешке крађе помагањем³⁴. Додатно, ту би могло да спада прикривање трагова кривичног дјела, као и средстава, чување страже за вријеме извршења кривичног дјела, пребацивање учиниоца на мјесто извршења, стављање омамљујућих средстава у пиће будућој жртви, као и многе друге дјелатности којима се омогућава или олакшава извршење кривичног дјела. Као што смо то напоменули, КЗС не лимитира видове помагања, па тиме ни физичког помагања, из свима очитог разлога.

Психичко помагање постоји онда када се дјелатност помагача састоји у предузимању радњи психичког карактера. Психичко помагање представља такав ефективни допринос извршењу кривичног дјела који се врши преко психе учиниоца, а реализује се у виду предузимања психичких дјелатности, као што су: давање савјета или упутстава како да се изврши кривично дјело, предочавањем користи које ће се постићи извршењем кривичног дјела, храбрење извршиоца да истраје у својој одлуци да изврши кривично дјело и друге дјелатности које психички олакшавају извршење кривичног дјела. Тако, другооптужени је умишљајно помогао првооптуженом

³² Чејовић, Б., *Кривично право – општи део*, Београд, 2002, стр. 387

³³ Наведено према: Петровић, Д., *Помагање...*, стр. 77

³⁴ *Пресуда Окружног суда у Београду Кж. 2118/95 од 7. марта 1996. године и пресуда Пејој општинског суда у Београду К. 765/95 од 12. септембра 1995. године*, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

да изврши кривично дјело тешке крађе, јер је са оштећеним отишао на дочек Српске нове године, а првооптуженом рекао гдје се налази стан оштећеног и дао му упутства гдје он у стану држи драгоцености, девизе и пиштољ, па је првооптужени дошао до стана, обио га, ушао у стан и одузео ствари и новац³⁵.

Као што видимо, психичко помагање значи дјеловање на свијест и вољу извршиоца. Основни циљ помагача јесте **учвршћивање** одлуке код извршиоца кривичног дјела да исто изврши. Другим ријечима, код извршиоца ова одлука већ мора да постоји, помагач му је само учвршћује. Ово је једна од ситуација гдје постоји сличност са подстрекавањем. Код подстрекавања дјеловањем подстрекача долази до формирања одлуке да се изврши одређено кривично дјело, док је код помагања та воља већ формирана. Тачније, извршилац је већ донио одлуку о извршењу кривичног дјела, а помагач му је давањем савјета или на неки други начин само учвршћује. Могуће је и да извршилац буде физички помогнут на неки други начин, а да та помоћ у конкретном случају не буде потребна, али је и самим пружањем те помоћи извршилац добио психичко појачање (нпр. једно лице да другом провалнички алат, који остаје неискоришћен, јер учиниоцу није био потребан)³⁶.

Неки облици помагања су спорни, као што је давање подршке и одобравање кривичног дјела. Давање подршке или одобравање кривичног дјела ће се сматрати помагањем само ако се може утврдити узрочна веза између помагања и конкретно извршеног кривичног дјела. Своју вољу да помогне помагач може изразити и конклюдентним радњама. Неће се сматрати помагањем обично солидарисање са извршиоцем, изражавање симпатија према његовом дјелу и сл.³⁷. Генерално посматрано, није од практичног значаја да ли је у питању психичко или физичко помагање. Као и код помагања уопште, оно што је битно јесте да се помагач ограничава само на то да другом буде од помоћи. Он не жели да учествује у самој радњи извршења.

3.2. Нејосредно и јосредно помагање.

Друга класификација помагања извршена је с обзиром на начин пружања помоћи. Помоћ може бити пружена непосредно или посредно, односно може бити пружена непосредно лицу које треба да изврши кривично дјело, или се то чини преко неког другог лица. Непосредно помагање по-

³⁵ Пресуда Окружног суда у Београду Кж. 45/96 од 16. априла 1996. године и Првог оштинског суда у Београду К. 149/95 од 18. јануара 1995. године, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

³⁶ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 79

³⁷ Стојановић, З., *Коментар...*, стр. 161

стоји када помагач директно указује помоћ извршиоцу кривичног дјела, односно када сам предузима дјелатности којима олакшава, омогућава, тј. потпомаже извршење кривичног дјела извршиоца. Другим ријечима, директно помагање представља директну умишљајну помоћ учиниоцу у извршењу кривичног дјела. Ово је краћи и ефикаснији начин пружања помоћи од помоћи пружене преко другог лица³⁸.

Посредно помагање постоји када помагач пружа помоћ извршиоцу кривичног дјела преко другог лица, односно, непосредног помагача, тј. индиректно помагање састоји се у пружању било какве друге помоћи прије извршења или у току самог извршења кривичног дјела, а да се при том та помоћ не може сматрати директним помагањем. То је помагање помагачу, где посредни помагач пружа помоћ непосредном помагачу. Такође, посредно помагање постоји и када се та помоћ пружа подстрекачу. То значи да у посредно помагање спада и помагање у подстрекавању, али и обратно, подстрекавање у помагању³⁹. Тако, када неко напише писмо према диктату подстрекача, које подстрекач упућује кћери у болницу да је потакне да након порога лиши живота своје новорођенче, уз услов да писац субјективно поступа у увјерењу да само помаже подстрекачу, тј. да и сам не поступа у субјективном виду као подстрекач⁴⁰. С обзиром да се помагање може вршити и преко више посредника, може се говорити о сукцесивном помагању⁴¹.

Непосредно и посредно помагање могу се извршити и чињењем и нечињењем, мада знатно преовладавају помагања учињена чињењем. Као и код претходне подјеле, са становишта праксе није релевантно да ли је помагање посредно или непосредно. И непосредни и посредни помагач једнако се кажњавају. На овом мјесту ћемо навести још и то да у једном кривичном дјелу могу да се појаве и радње подстрекавања и радње помагања. На примјер, оптужени који је обећао новчану накнаду за изразу лажне исправе учинио је кривично дјело фалсификовања исправе подстрекавањем, док оптужени који посредује између наручиоца лажне исправе и лица које прави лажну исправу чини ово кривично дјело помагањем⁴².

³⁸ Наведено према: Петровић, Д., *Помагање...*, стр. 79

³⁹ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 79

⁴⁰ *Пресуда Врховног суда Хрватске I Кж. 516/79 од 3. јуна 1979. године*, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

⁴¹ Чејовић, Б., *Кривично право – оштин део*, Београд, 2002, стр. 388

⁴² *Пресуда Окружног суда у Београду Кж. 3337/03 од 19. новембра 2003. године и Пресуда Четвртог оштинског суда у Београду К. 1248/03 од 29. августа 2003. године*, објављена у: Симић И., Трешњев А., *Збирка судских одлука из кривичноправне материје*, пета књига, Београд, 2004, стр. 158

3.3. Позитивно и негативно помагање.

Помагање се може извршити и чињењем и нечињењем. На том критеријуму се заснива трећа подјела института помагања. Према начину извршења, помагање може бити позитивно (*concursum positivus*) и негативно (*concursum negativus*)⁴³. Позитивно помагање је помагање које се предузима чињењем, а негативно оно које се врши нечињењем⁴⁴. Редован начин пружања помоћи јесте чињење. Помагање се, међутим, може вршити и нечињењем, што је схватање које је оспоравано од стране појединих аутора. Нечињење се састоји у пропуштању једног лица да поступи у складу са својим дужностима, ако тим пропуштањем олакшава другом лицу извршење кривичног дјела⁴⁵. Негативно помагање постоји када је код помагача постојала обавеза да предузме одређено чињење којим би помагач спријечио извршење кривичног дјела⁴⁶. Нпр. помагање извршено нечињењем ће бити у случају да стражар неког објекта намјерно остави врата откључана чиме омогући крађу (овдје треба пазити да помагање не прерасте у саизвршилаштво), или ако држи ватрено оружје необезбјеђено знајући да ће до њега доћи лице које има намјеру да га употреби за извршење кривичног дјела⁴⁷. Иако трпи одређене критике, из наведених примјера произилази да је негативно помагање итекако могуће у животу.

3.4. Претходно и истовремено помагање.

Последња подјела помагања базира се на времену када је извршено помагање. Према том критеријуму, помагање може бити извршено прије извршења кривичног дјела, и то је претходно помагање, или у току самог извршења кривичног дјела, што представља истовремено помагање. На примјер, када је оптужени другооптуженом, да би овај извршио разбојништво, обезбједио пиштољ који је био власништво његовог оца као средство за извршење кривичног дјела, тиме је извршио кривично дјело разбојништва помагањем⁴⁸. У вези са овим питањем, као важан моменат издваја се почетак пружања помоћи. Код извршиоца кривичног дјела воља за његовим извршењем мора бити формирана без помоћи помагача, јер би се у

⁴³ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 80

⁴⁴ Чејовић, Б., *Кривично право – општи део*, Београд, 2002, стр. 388

⁴⁵ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 80

⁴⁶ Чејовић, Б., *Кривично право – општи део*, Београд, 2002, стр. 388

⁴⁷ Стојановић, З., *Коментар...*, стр. 161

⁴⁸ *Пресуда Окружног суда у Београду К. 681/01 од 28. марта 2002. године и Пресуда Врховног суда Србије Кж. 1180/02 од 17. децембра 2002. године*, објављена у: Симић, И., Трешњев, А. *Збирка судских одлука из кривичноправне материје*, пета књига, Београд, 2004, стр. 26

супротном радило о подстрекавању, а не о помагању. Другим ријечима, одлука да се изврши одређено кривично дјело мора бити формирана код извршиоца прије него што почне помагање. Тако, када оптужени двојици саучесника који су већ били рјешени да изврше неку крађу да би дошли до новца, да податке о лицу које има новца, па они од њега одузму новац, ради се о помагању⁴⁹. Уколико таква воља није већ формирана, радило би се о подстрекавању које би као тежи облик саучесништва конзумирало помагање као лакши облик.

Помагање не може постојати након извршења кривичног дјела. Тражење момента окончања кривичног дјела показује сву сложеност ове проблематике. Генерално, помагање је могуће све до завршетка дјела у материјалном смилу. Помагање које би било извршено после извршења кривичног дјела, а које би се састојало нпр. у прикривању учиниоца да не буде откривен, не би се могло сматрати помагањем као обликом саучесништва. Евентуално, ако су остварени за то потребни услови, могло би се радити о посебном кривичном дјелу. Сам КЗС, ипак, прави изузетак од овога. То је случај уколико је помоћ учиниоцу кривичног дјела унапријед обећана. Да се подсјетимо, један дио члана 35. став 2. гласи: *...као и унапријед обећано прикривање кривичног дјела, учиниоца, средстава којима је кривично дјело извршено, предмета кривичног дјела или предмета прибављених кривичним дјелом*. Тако нпр. помагач је она особа која је другој, прије него што је започела извршење кривичног дјела, или у току извршења дјела, обећала да ће по извршењу дјела сакрити њега или предмете прибављене кривичним дјелом, отклонити трагове и др. И у овим случајевима помагање се појављује као допринос, као омогућавање, подупирање другог да изврши кривично дјело, јер је извршилац рачунао на ту помоћ, био је психички потпомогнут за извршење конкретног кривичног дјела. Под обећањем се подразумјева не само усмена изјава или сагласност да ће се сакрити учинилац кривичног дјела, средства и предмети, већ и свако друго понашање у том смислу, а на основу кога се може закључити да учинилац разумије изражену спремност помагача. Дакле, не мора бити вербално изражена, већ то може учинити и конклюдентним радњама.

У старијој литератури је владало схватање да је помагање могуће и након извршења кривичног дјела. Тада би се помагање састојало у пружању помоћи лицу да не буде откривено или у прикривању ствари или користи прибављених кривичним дјелом. Међутим, као што примјећујемо из претходних излагања, то је схватање данас напуштено. После извршења

⁴⁹ Пресуда Округлног суда у Београду К. 154/98 од 07. априла 1998. године и Пресуда Врховног суда Србије Кж. 2151/98 од 15. јуна 1999. године, објављена у Симић, И., *Збирка судских одлука из кривичноправне материје*, трећа књига, Београд, 2000, стр. 27

кривичног дјела последица је већ наступила, па нема помагања као облика саучесништва. Наравно, уколико је та помоћ унапријед обећана, постојаће помагање, из разлога што је таква врста помагања саставни дио јединственог плана за извршење кривичног дјела⁵⁰.

Од помагања након извршеног кривичног дјела треба разликовати међупомоћ. Међупомоћ је могућа код оних кривичних дјела код којих последица не наступа одмах по извршењу конкретног кривичног дјела (темпорални деликти). У тим случајевима могуће је пружити помоћ све до наступања последице, што се, наравно, не односи на она кривична дјела која се сматрају довршеним и без наступања последице⁵¹. То је случај, на примјер, када неко спријечи власника куће у гашењу подметнутог пожара од стране трећег лица, након чега кућа изгори⁵².

Помагање може бити остварено од стране једног лица или од стране више лица. У случају када у извршењу кривичног дјела учествује више лица постоји сапомагање, а лица која у њему учествују називају се сапомагачи⁵³. Међутим, сапомагање ће постојати само под условом да сва лица која пружају помоћ то чине истовремено⁵⁴. Да би се сматрала сапомагачима, они морају да то чине свјесно и заједнички. Уколико није тако, постојаће само привидно сапомагање, а лица која су у њему учествовала одговарће као самостални помагачи⁵⁵. Као и помагање, и сапомагање може бити физичко и психичко, позитивно и негативно, претходно и истовремено, и све што важи за помагање као облик саучесништва, важи и за сапомагање као облик помагања. Полазећи од тога да се данас већина кривичних дјела врши у групи, и да је извршилац смјелији, припремљенији, психички стабилнији када има више лица као подршку, произилази закључак да је ово далеко опаснији вид криминалитета⁵⁶.

4. Стицај помагања и продужено помагање

У кривичном праву може да се појави и стицај саучесништва. При том морамо правити разлику између стицаја истих облика саучесништва и стицаја различитих облика саучесништва. Стицај истих облика саучесништва постоји онда када неко лице изврши више истоврсних саучествовања у више одређених кривичних дјела⁵⁷. Стицај помагања може да буде идеалан и реалан, и овдје могу настати три ситуације.

⁵⁰ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 83

⁵¹ Стојановић, З., *Коменџар...*, стр. 162

⁵² Радовановић, М., *Нав. дјело*, стр. 231

⁵³ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 84

⁵⁴ Чејовић, Б., *Кривично право – општи и посебни део*, Београд, 2006, стр. 299

⁵⁵ Srzentić, N., Stajić, A., Lazarević, Lj., *Nav. djelo*, str. 289

⁵⁶ Петровић, Д., *Нав. дјело*, стр. 85

⁵⁷ Нешић, Ј., *Нав. дјело*, стр. 132

Прва ситуација је да једно лице једном радњом помагања, помогне у извршењу већег броја одређених кривичних дјела. Овдје ће се радити о идеалном стицају. Идеални стицај помагања постоји онда када једно лице изврши више кривичних дјела, тако и у случају да је више лица извршило више кривичних дјела. Битно је само да постоји једна радња доприношења и да је то учињено у односу на више извршених кривичних дјела⁵⁸. У другој ситуацији радиће се о реалном стицају, када једно лице са више радњи помагања, помогне да се изврши више кривичних дјела. Коначно, трећа ситуација је да је више помагања извршено у једном истом кривичном дјелу. Овдје не постоји стицај помагања, већ само једно помагање. Другим ријечима, у оваквим ситуацијама постојаће привидни стицај помагања.

Од ове три ситуације треба разликовати ситуацију када је једно лице учествовало у извршењу кривичног дјела у различитим улогама (нпр. као подстрекач и као помагач). Овдје неће постојати стицај саучесништва, већ ће постојати само један облик саучесништва, и то онај најтежи. Односно, тежи облик консумира лакши. Тако нпр. ако једно лице у истом кривичном дјелу и подстрекава и помаже, постојаће само подстрекавање као тежа форма саучесништва, а помагање као лакши облик саучесништва је консумирано подстрекавањем⁵⁹. Али, у случају да је са више облика саучесништва неко учествовао у остварењу бића више кривичних дјела, постојаће стицај саучесништва⁶⁰.

Продужено помагање, односно помагање у продужењу, постоји онда када једно лице доприноси другом у извршењу, више пута, истог или истородног кривичног дјела, према истом пасивном субјекту кривичног дјела, у одређеном временском размаку⁶¹. Тако, првооптужени учинилац кривичног дјела тешке крађе је заједно са још једним лицем у два случаја украо туђе возило, да би га затим по претходном договору одвезао у гаражу другооптуженог у намјери да тамо возило склоне и касније расклопе у дијелове које ће изложити продаји⁶².

5. Саучесништво малолетника

Криминалитет малолетника је појава која све више и више добија на својој важности. Упоредо са растом криминалитета пунолетних лица, ра-

⁵⁸ Чејовић, Б., *Кривично право – ошћини део*, Београд, 2002, стр. 391

⁵⁹ *Пресуда Врховног суда Србије Кж. 1-469/79*, у: Чејовић, Б. *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

⁶⁰ Нешић, Љ., *Нав. дјело*, стр. 132

⁶¹ Чејовић, Б., *Кривично право – ошћини део*, Београд, 2002, стр. 391

⁶² *Пресуда Окружног суда у Београду К. 1152/01 од 07. августа 2001. године и Пресуда Првог ошћинског суда у Београду К. 1289/00 од 25. децембра 2000. године*, објављена у Симић, И., *Збирка судских одлука из кривичноправне мајерије*, четврта књига, Београд, 2002, стр. 24

сте и криминалитет малолетника. За разлику од криминалитета пунолетних лица, криминалитет малолетника највећим дијелом нагиње ка имовинским кривичним дјелима. Пораст криминалитета малолетника је нарочито видљив током 90-их година, након чега благо слаби. Пажњу и страх јавности, међутим, нису узбуркали већ познати феномени малолетничких крађа, пљачки, разбојништава и убистава, већ нешто сасвим ново и до сада незабележено, као што је насиље у школама и, посебно, насиље девојчица над девојчицама. Тако у 2007. години штампани медији у Србији бележе бар десетак агресивних испада девојчица, од неразумних напада и иживљавања над неком својом вршњакињом (гребање лица маказама, гашење цигарета на лицу и телу, одсецање косе), до такође неразумне потребе да све то снимају камерама или мобилним телефонима. Успут, то не би било "ин" ако такве снимке не проследи другим вршњацима и чак поставе на прикладним ИНТЕРНЕТ сајтовима⁶³.

Малолетници кривична дјела углавном врше у групама, односно у саучесништву, са својим вршњацима или одраслим особама. Према неким статистикама, саучесништво код малолетника је за око 60% веће него код пунолетних лица⁶⁴. С друге стране, од облика саучесништва, најзаступљеније је саизвршилаштво. Остали облици саучесништва су много мање заступљени. Као узрок за групно вршење кривичних дјела потребно је нагласити њихову потребу за дружење, коју из различитих разлога не могу остварити у нормалном окружењу. За разлику од овог вида удруживања, гдје се малолетници не удружују да би вршили кривична дјела, већ се прво удружују па тек онда врше кривична дјела, постоје групе које настају под утицајем заједничког афинитета за вршење кривичних дјела⁶⁵. Не треба овдје заборавити ни тамну бројку криминалитета кривичних дјела која су остала нерасвјетљена. Ипак, можемо закључити да је помагање малолетника појава која није много заступљена. То се посебно односи на откривена и кривично гоњена дјела.

У великом броју пресуда које смо прегледали, нисмо наишли ни на једну која говори о помагању малолетника. Најчешће су оне у којима је малолетник лице коме се помаже, али је помагач пунолетно лице. Тако, када је пунолетно лице малолетнику – када га је овај упитао да ли познаје некога коме може да отме новац, рекао за оштећеног да ради на кванташкој пијаци и да свако вече носи са собом већу количину новца, па му потом показао оштећеног и гдје је његов стан, након чега је малолетник сачекао

⁶³ Николић, З., Симеуновић-Патић, Б., *Обележја криминалитета малолетника у Србији*, стр. 3 (www.politickiforum.org, август 2009. године)

⁶⁴ Игњатовић, Ђ., *Криминологија*, Београд, 2008, стр. 141

⁶⁵ Митровић Љ., Селман Џ., Улетиловић Д., Миркоњ Н., Шаин Д., *Посијуање са дјецом и малолетницима у кривичном процесу*, Бања Лука, 2010, стр. 37

оштећеног, и пошто га је истукао, одузео му новац, то представља радње помагања у извршењу кривичног дјела⁶⁶. Штавише, наишли смо и на случај да малолетник уопште не подлијеже кривичној одговорности, јер је млађи од 14 година, али је пунолетно лице као помагач кривично одговорно, односно, када малолетник испод четрнаест година, који није кривично одговоран, изврши кривично дјело силовања над малолетним женским лицем и у томе му са умишљајем помогне пунолетно кривично одговорно лице, чини кривично дјело силовања у помагању. У конкретном случају пунолетно лице је несумњиво олакшало малолетном лицу да изврши кривично дјело и његова радња зато представља помагање без обзира да ли би малолетни учинилац и без његове помоћи успио да изврши кривично дјело⁶⁷.

Овом приликом нећемо мимоићи ни криминалитет малолетница, иако се то при оваквим разматрањима редовно врши. Обим криминалитета малолетница знатно је мањи од криминалитета малолетника. Статистички, баш као и код малолетника, најзаступљенија су имовинска кривична дјела, до чак 93%, највише кривична дјела крађе и ситног дјела крађе. Малолетнице у још већем броју случајева врше кривична дјела у саучесништву. Скоро свака друга малолетница имала је саучесника, а сваки трећи саучесник није био њихов вршњак. И код њих је најзаступљеније саизвршилаштво, док помагање не срећемо⁶⁸.

ЗАКЉУЧАК

Саучесништво у извршењу кривичног дјела је проблем против којег се људи, на овај или онај начин, боре од давнина. Тај проблем је уочен и предвиђен већ у вријеме доношења првих закона. Упркос свим напорима, саучесништво је опстајало и бивало све сложеније. Данас је стање горе него икада. Све је мање кривичних дјела која врши сам појединац, а све је већи број дјела која се врше уз нечију помоћ, било у облику саизвршилаштва, било у облику помагања, било у облику подстрекавања. У овом раду, скренули смо пажњу само на неке сегменте помагања у извршењу кривичног дјела.

⁶⁶ Пресуда Врховног суда Србије Кж. 1130/97 од 27. фебруара 1998. године пресуда - Окружног суда у Београду К. 53/97 од 12. марта 1997. године у: Чејовић Б., *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

⁶⁷ Пресуда Врховног суда Србије Кж 623/96 од 23. августа 1996. године и Пресуда Окружног суда у Лесковцу К. 31/95 од 23. фебруара 1996. године, у: Чејовић Б., *Кривично право у судској пракси*, Београд, 2009

⁶⁸ Миладиновић, В., Константиновић-Вилић, С., Ђурђић, В., *Основни проблеми криминалистичке малолетности*, стр. 3 (www.vpdom.edu.rs, август 2009. године)

Као што је указано, саучесништво се дијели на саучесништво у ширем смислу и саучесништво у ужем смислу. Саучесништво у ужем смислу се дијели на подстрекавање и помагање. Предмет нашег посматрања и изучавања било је помагање. Дефиниције помагања су многобројне, али се све оне суштински своде на једну, да помагање представља умишљајно доприношење неком лицу у извршењу конкретно одређеног кривичног дјела. На овај начин смо издвојили и четири битна елемента за постојање помагања: радњу извршења, да се односи на одређено лице, да се односи на одређено кривично дјело и да постоји умишљај помагача. Прегледом пресуда, примјетили смо да су судови сувише благи при кажњавању помагача. Сматрамо, у приличном броју случајева, благи су и према извршиоцима, па стога и не чуди благост кажњавања помагача. Свјесни огромне опасности овог вида криминалитета, и свих начина његовог спречавања, надамо се да ће и судови постати свјеснији истог. У којој мјери, остаје да се види.

*Veljko Turanjanin, student of doctoral studies
Faculty of Law Kragujevac*

Some Questions about Complicity in the Committing Crimes

Abstract

The author in this work elaborates some problems about complicity in the committing a crimes. Criminal act is the act committed mostly by one person. But, today, there is more and more felonies which who are committing by several peoples, or groups of people. Therefore, the sanction must be more rigorous. In this article, author discussed about a one side of the complicity, accordingly, about a assistance in committing a crimes. Through analyses theoretical postulates in Codex trans aspects of some other authors till jurisprudence, the author concludes that this subject matter is very good elaborate, and, there is no many problems in practice. The author propose a harmonization of solutions on some aspects between the countries in the ambience, and demand more severe regard from court. The assistance in committing crime is the easiest shape of the complicity, but no less remarkable.

Key words: assistance, complicity, elements, class, juvenil